

Miljø- og Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2016-2021

Kastbjerg Ådal

Natura 2000-område nr. 223

Habitatområde H223

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2015-2021
Kastbjerg Ådal
Natura 2000-område nr. 223
Habitatområde 223

År:

2016

ISBN nr.

978-87-7091-917-3

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, Natura 2000-plan.

Dato:

April 2016

Udgiver:

Miljø- og Fødevareministeriet, Naturstyrelsen

Forsidefoto:

Dalen omkring Østerkær Bæk i den vestlige del af Natura 2000-området rummer værdifulde rigkær. I forgrunden surt overdrev med lav skorsonér. Fotograf: Henriette Bjerregaard.

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.naturstyrelsen.dk

Resume:

Natura 2000-plan for Kastbjerg Ådal (nr. 223). Natura 2000-planen skal sikre naturtilstanden for områdets udpegede arter og naturtyper og bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus. Områdets udpegede naturtyper og arter beskrives. Der er foretaget tilstandsvurdering af levesteder og naturtyper, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne.

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljø- og Fødevareministeriet

Sprog:

Dansk

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne.....	6
1.2 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus	7
2. Områdebeskrivelse.....	8
2.1 Områdets udpegningsgrundlag.....	9
2.2 Tilstanden for områdets udpegede natur	10
2.2.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand.....	10
2.2.2 Sønaturtypers tilstand	11
2.2.3 Artslevesteders tilstand	12
3. Målsætninger	14
3.1 Overordnet målsætning for Natura 2000-området	14
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter	15
3.3 Modstridende naturinteresser.....	15
4. Indsatsprogram.....	17

*Miljø- og Fødevarerminister
Esben Lunde Larsen*

En målrettet indsats for dansk natur

De 252 Natura 2000-områder indeholder nogle af Danmarks største og mest værdifulde naturområder. De ligger fordelt i hele landet fra nord til syd og øst til vest og repræsenterer en stor del af den danske biodiversitet. Hvert område har en plan, og nu offentliggøres Natura 2000-planerne for 2016-21.

Natura 2000-planlægningen blev iværksat af VK-regeringen i 2004 med nationale mål for gennemførelse af EU's naturdirektiver og tilskud til de lodsejere, der vil være med.

I planperioden 2016-21 vil der i halvdelen af Natura 2000-områderne være nye og mere grundlæggende indsatser for at sikre noget af Danmarks bedste natur. I de øvrige områder skal den indsats, der allerede er planlagt færdiggøres og vedligeholdes. Der er med de nye planer i særdeleshed fokus på de frivillige plejegræsordninger og en forbedring af tilskudssatserne hertil.

Fokus for indsatsen i perioden 2016-21 er:

- At færdiggøre og konsolidere indsatsen fra den første generation planer.
- At fortsætte arbejdet med at sikre naturpleje på de arealer, hvor det er nødvendigt for at sikre og forbedre naturtilstanden.
- At der i et mindre antal områder startes en indsats for at forbedre naturen gennem sammenkædning af eksisterende og særlig sårbar natur.
- At sikre en indsats mod invasive arter og målrettet forbedre levesteder for bl.a. truede ynglefugle.

Frivillighed er hjørnesteinen i gennemførelse af planerne for at fastholde den positive lodsejertilgang til sikring af naturen. Lodsejere og kommuner har allerede vist, at de gerne vil være med og har i stort omfang gennemført en målrettet naturindsats.

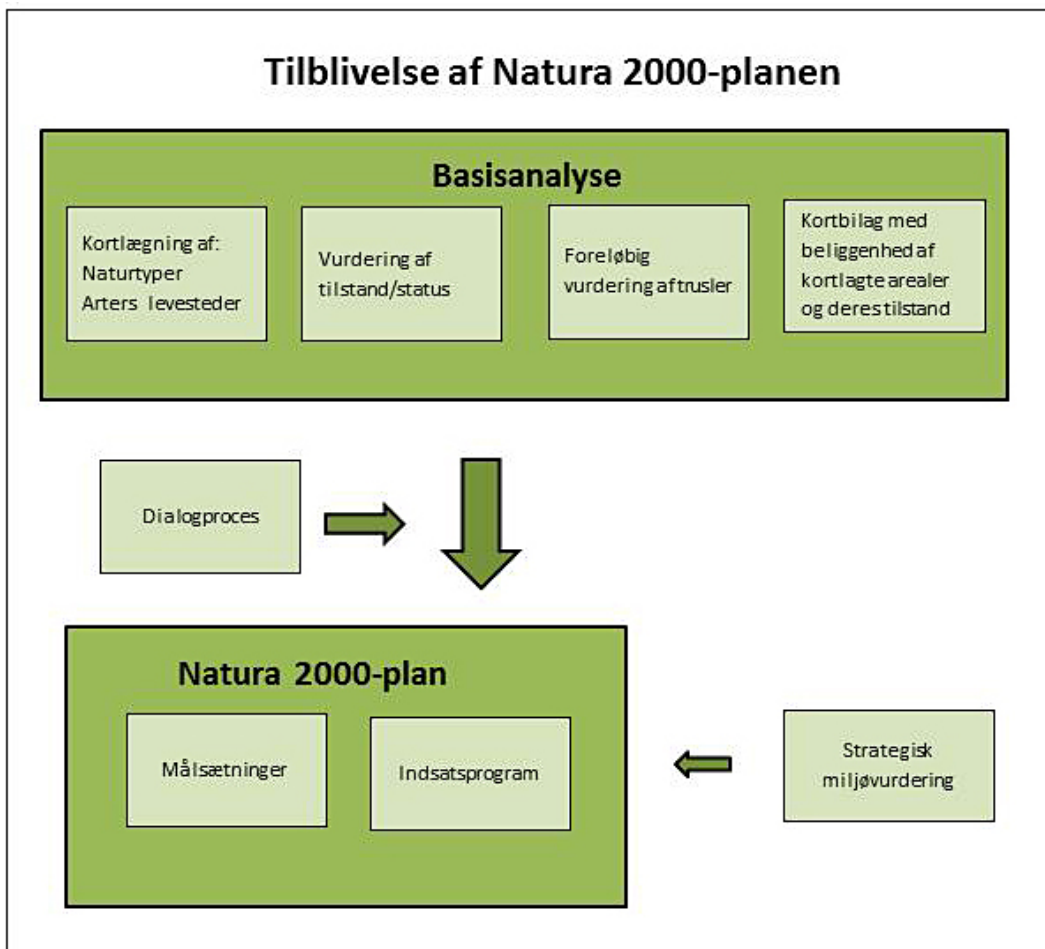
Jeg takker for de mange synspunkter og forslag, som lodsejere, kommuner og foreninger har bidraget med undervejs i den lange planproces. Der er også rejst spørgsmål, som ikke direkte vedrører planlægningen; men som er centrale for den danske gennemførelse af EU-forpligtigelser. Det gælder f.eks. spørgsmål om regulering af husdyrbrug, afgrænsning af Natura 2000-områder og om bestemmelsen af de enkelte naturtyper. Spørgsmål som Miljø- og Fødevarerministeriet belyser og håndterer i anden sammenhæng.

Jeg ser frem til, at alle parter fortsat gør en indsats for at sikre vores natur og bidrager til den fortsatte diskussion af mål og midler i naturforvaltningen.

1. Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (fuglebeskyttelsesdirektivet- og habitatdirektivet) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for en række naturtyper og arter, som på europæisk plan er sjældne, truede eller karakteristiske. Det sker ved at imødegå væsentlige negative påvirkninger og ved at opnå og sikre en god eller gunstig naturtilstand bl.a. gennem hensigtsmæssig forvaltning af de udpegede Natura 2000-områder. Med en målrettet forvaltningsindsats i områderne bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens biologiske mangfoldighed.

Med henblik på at fastsætte de langsigtede mål og prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen efter bestemmelserne i miljømålsloven og skovloven en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de 252 udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen revideres hvert 6. år, dog gælder planlægningen for de skovbevoksede, fredskovpligtige arealer (skovloven) for 12 år. De langsigtede mål gælder for flere planperioder, mens retningslinjerne for indsats revideres i hver planperiode.

Processen i tilblivelsen af en Natura 2000-plan.

Den foreliggende plan afløser i 2016 den gældende Natura 2000-plan 2010-15 efter miljømålsloven, idet indsatsprogrammet for planperioden 2010-15 forudsættes gennemført indenfor den gældende planperiode (jvf. denne plans indsatsprogram, afsnit 4), mens de dele af planerne, som er udarbejdet efter skovloven gælder fra 2010-21. Denne plan er således 2. generation af Natura 2000-plan for arealer, der ikke er omfattet af skovloven.

På grundlag af erfaringerne med de første Natura 2000-planer reviderede folkettinget i 2013 miljømålsloven med henblik på at sikre en bedre dialog og inddragelse i Natura 2000-planlægningen og i gennemførelsen af planerne. Desuden er der indgået aftale mellem regeringen og Kommunernes Landsforening om, at 2. plangeneration i højere grad skal tage afsæt i mål- og rammestyring af kommunernes gennemførelse af planerne. I denne plan kommer det til udtryk i rammerne for planperiodens indsats.

Natura 2000-planen gælder for de arter og naturtyper, der har begrundet udpegningen af det enkelte beskyttelsesområde; men bidrager også til at sikre andre arter og naturtyper, som forekommer i områderne. Natura 2000-planen har fokus på arealrelaterede indsatser og rummer ikke indsatskrav vedrørende vandkvalitet, som sikres gennem vandplanlægningen, ligesom der heller ikke stilles konkrete krav til reduktion af kvælstofdeposition, som ligeledes reguleres ad anden vej, ikke mindst gennem husdyrgodkendelsesloven.

1.1 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Denne plan vedtages i 2016 og erstatter Natura 2000-plan 2010-15, hvorefter kommunerne udarbejder bindende handleplaner med fokus på opgavefordelingen mellem myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatsen. Offentlige lodsejere er bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På områder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., evt. på grundlag af konsekvensvurderinger. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan være andre hensyn efter lovgivningen, der spiller ind. Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, heller ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering. Desuden er der ikke i planen taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller valgte forvaltningsmetoder.

Der er i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af området. Eventuelle konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale

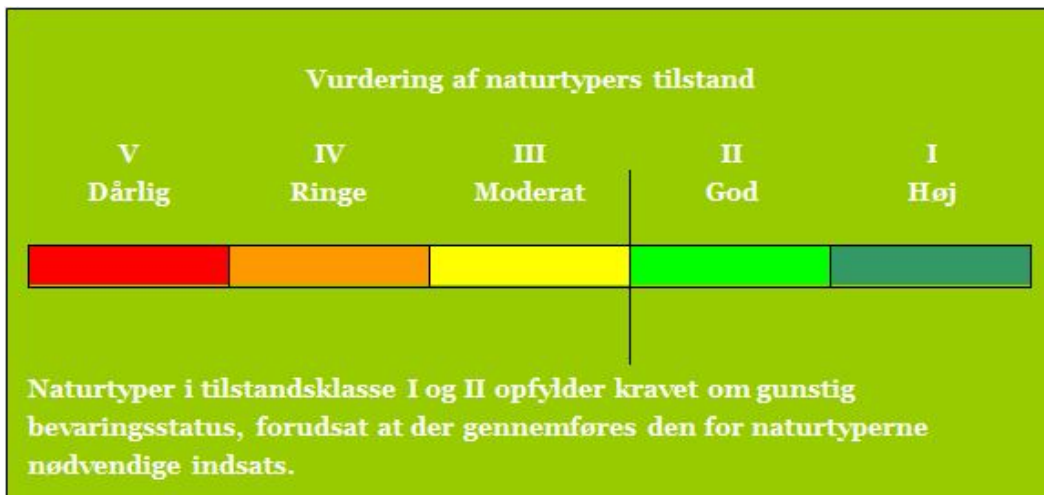
naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter og tilsvarende regler om konsekvensvurdering i andre ministeriers lovgivning.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner sammen med målsætningerne for naturen i området grundlag for handleplan, samt eventuel anden prioritering af forvaltningsindsats i området. Retningslinjer for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer, der er gældende til og med 2021, er indskrevet i Natura 2000-plan 2009-15 for området.

1.2 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus

Danmark har en forpligtelse til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrundes udpegningen af de enkelte Natura 2000-områder. Bevaringsstatus er en vurdering af, hvordan naturtypens eller artens tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen, de negative påvirkninger eller forvaltningen i forhold til i dag, og der er således tale om en slags prognose for naturtypernes og arternes udviklingsretning.

Til brug for Natura 2000-planlægningen er der for en række naturtyper og nogle arter udviklet et naturtilstandssystem, der på baggrund af artsammensætning og umiddelbart synlige, forvaltningsbare strukturparametre som f.eks. tilgroning, udtørring og forstyrrelser angiver den aktuelle tilstand for naturtypen eller artens levested, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 815 af 27. juni 2007 med senere revisioner om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Tilstanden opgøres på en skala fra I-V, hvor naturtyper eller levesteder i tilstandsklasse I og II med en vedvarende nødvendig drift har gunstig bevaringsstatus, mens der for naturtyper eller arters levesteder i tilstandsklasse III-V typisk skal gennemføres en større indledende forvaltningsindsats, før en vedvarende drift vil være tilstrækkeligt til at sikre arealet på sigt.

Tilstandsklasser for naturtyper.

De enkelte parametre i tilstandssystemet gennemgås i basisanalyserne, og det kan heraf ses, hvilke tiltag der kan iværksættes for at sikre eller genoprette naturtyperne eller arternes levesteder.

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området består af et habitatområde. Mål og indsats for udpegningsgrundlaget for habitatområdet gælder kun for arealer inden for den pågældende udpegning.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: rigkær (7230), kildevæld (7220), surt overdrev (6230), stilkekrat (9190) og vandløb med vandplanter (3260) samt odder. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af området naturværdier.

Sidedalen Lambækdal med artsrigt surt overdrev - her med den karakteristiske art guldblomme - og kildevæld af høj botanisk værdi. I baggrunden Kastbjerg Ådal og egekrattet Dyrby Krat. Fotograf: Henriette Bjerregaard.

Natura 2000-området har et areal på 1130 ha, hvoraf 38 ha er hav. Det afgrænses som vist i basisanalysen og på Naturstyrelsens hjemmeside. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H223. På Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk samt i figuren neden for er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Området omfatter hele Kastbjerg Ådal med sidedale, dalene omkring Glovdal Bæk og Kjellerup Sø samt dalen omkring Østerkær Bæk og den afvandede True Sø indtil grænsen for Natura 2000-område nr. 30 (Skals Ådal mv.) mod vest. Mod nord omfatter området en lille del af Mariager Fjord og de tilgrænsende kystnære arealer med strandenge og overdrevsskrænter.

Området har i det hele taget meget stor, samlet naturværdi, og flere af naturtyperne er velbevarede med artsrig vegetation og sjældne arter.

Natura 2000-området ligger i Mariagerfjord og Randers Kommuner og indenfor vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

De væsentligste naturforvaltningsmæssige opgaver i området knytter sig til fortsat sikring af en ekstensiv drift på de sammenhængende, lysåbne naturarealer for at forhindre tilgroning med høje urter og vedplanter, samt til at sikre yderligere sammenhæng mellem naturtyperne.

En mere detaljeret områdebeskrivelse findes i basisanalysen.

2.1 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 223			
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Lagune* (1150)	
	Bugt (1160)	Strandeng (1330)	
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)	
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)	
	Tør hede (4030)	Enekrat (5130)	
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)	
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)	
	Højmose* (7110)	Nedbrudt højmose (7120)	
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)	
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)	
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)	
	Stilkege-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	
		Elle- og askeskov* (91E0)	
	Arter:	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Skæv vindelsnegl (1014)
		Sumpvindelsnegl (1016)	Bæklampret (1096)
Stor vandsalamander (1166)		Odder (1355)	
Blank seglmos (1393)			

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområdet er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

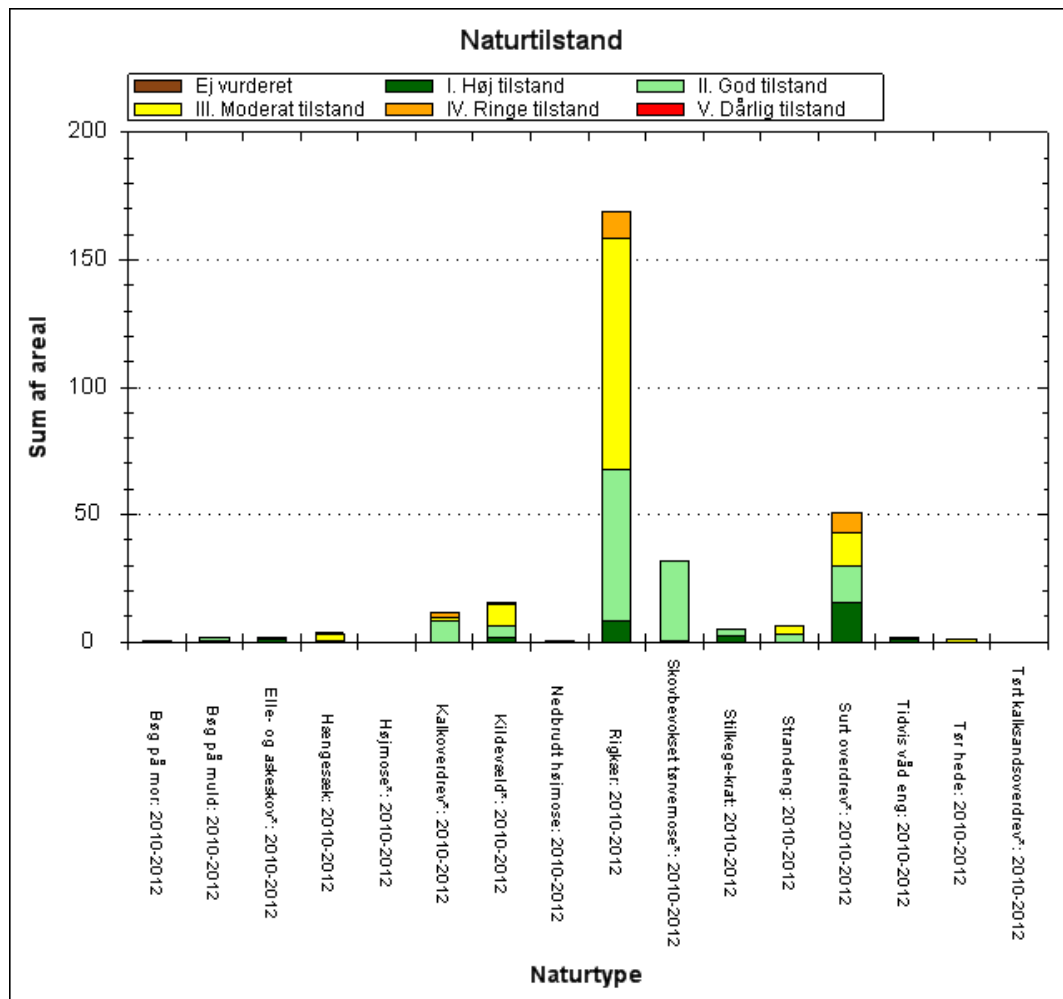
Bæklampret lever i roligt vand, men gydningen sker på stryg med stenet og gruset bund.

Fotograf: Bernt René Voss Grimm

2.2 Tilstanden for områdets udpegede natur

Neden for er vist den vurderede tilstand for de af områdets naturtyper og levesteder for arter, hvor der er udviklet et tilstandsvurderingssystem. Se basisanalysen for beskrivelse af metoder og en mere detaljeret omtale af naturens tilstand i området.

2.2.1 Terrestriske naturtyper arealfordeling og tilstand

De kortlagte naturtyper areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2010-12. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGis](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret december 2014. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2016-21, der er sendt i høring 19. december 2014 til 10. april 2015. Det er muligt at downloade alle data, der vises i MiljøGis, således at man kan arbejde med dem i egne IT-systemer.

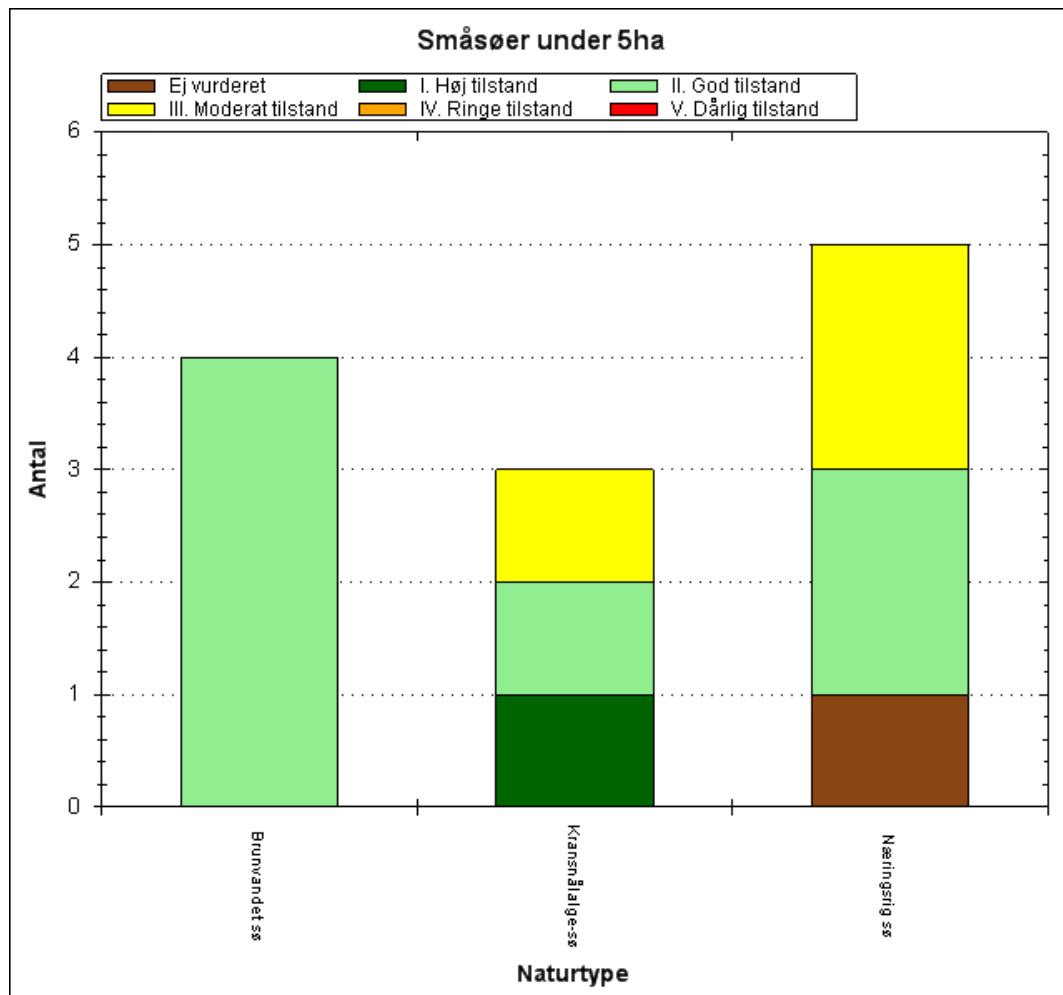
For den mest udbredte naturtype, riggær (7230), er naturtilstanden god-høj på knap 70 ha, hvor naturtypen er i hensigtsmæssig græsningsdrift, men på godt 100 ha er naturtilstanden fortsat moderat-ringe. Det er typisk strukturindekset, der trækker naturtilstanden ned, idet mange forekomster har gunstigt artsindeks, men på ca. 50 ha er artsindekset dog også lavt pga. meget fremskreden tilgroning eller næringsbelastning. Over halvdelen af arealet med kildevæld (7220) er i ugunstig naturtilstand, her vurderes næringsbelastning, der medfører et ugunstigt artsindeks, at være den primære årsag.

For surt overdrev (6230) ses en stor kvalitetsmæssig spredning på forekomsterne, hvor godt halvdelen er i god-høj naturtilstand, mens resten er i moderat-ringe tilstand. Her er det både manglende drift og lavt artsindeks på grund af bl.a. næringsbelastning, der er årsag til den ugunstige tilstand. For kalkoverdrev (6210) er artsklassen ugunstig på størsteparten af arealet, men hovedparten er alligevel i god naturtilstand på grund af en god-høj strukturklasse.

Arealet med strandeng (1330) er i moderat og god tilstand, og hele hedearealet (4030) er i moderat tilstand på grund af tilgroning. Den nedbrudte højmosse (7120) er i ringe-dårlig naturtilstand med meget lavt både arts- og strukturindeks på grund af både tilgroning og udtørring. For hængesæk (7140) ses, at hovedparten er i moderat tilstand, kun en enkelt forekomst ved Kjellerup Sø er i god naturtilstand.

Alle kortlagte skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer er i god-høj skovtilstand. For skovbevokset tørvemose (91D0) dækker dette over, at en ringe artstilstand på halvdelen af arealet trækkes op af en god-høj strukturtilstand på hele arealet.

2.2.2 Sønaturtypers tilstand

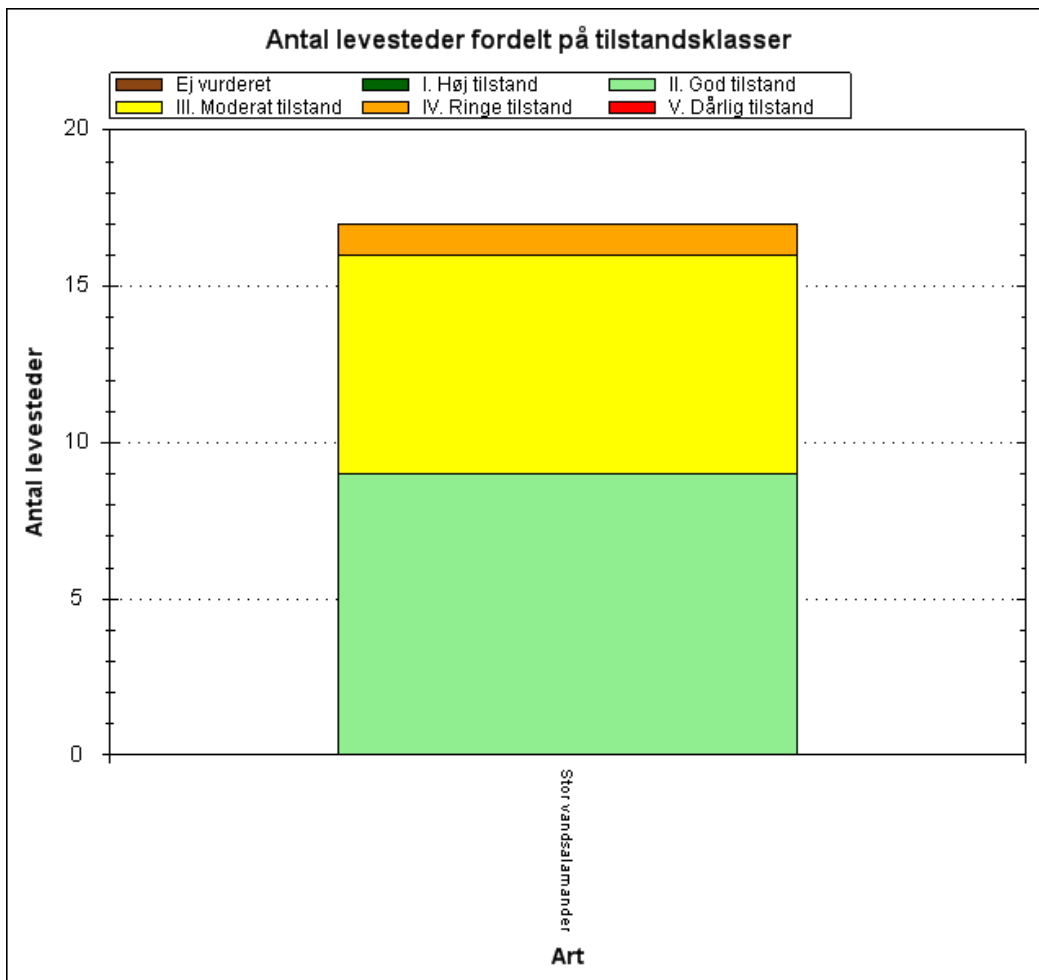

Antal og tilstand af de kortlagte småsøer i området.

Alle de 4 kortlagte brunvandede søer er i god tilstand. De kortlagte kransnålalgesøer fordeler sig med én sø i hver af kategorierne høj, god og moderat naturtilstand. Kun 4 af de 5 næringsrige søer er tilstandsvurderet, af disse er 2 i god og 2 i moderat tilstand. Næringsbelastning er en af

hovedårsagerne til at nogle søer er i moderat tilstand, dette påvirker på arts- og strukturindeks negativt.

2.2.3 Artslevesteders tilstand

Tilstandsvurdering af områdets kortlagte levesteder.

De 17 kortlagte levesteder for stor vandsalamander fordeler sig med 9 i god og 8 i moderat-ringe tilstand - primært på grund af skygning og næringsberigelse. De enkelte levesteders tilstand kan ses præsenteret på kort via Naturstyrelsens [MiljøGis](#).

Stor vandsalamander. Fotograf: Stephan Skaarup Lund

3. Målsætninger

Den **overordnede målsætning** for området angiver det overordnede sigte for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet som for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Der er i den overordnede målsætning taget højde for områdets naturmæssige potentiale, og for om det rummer forekomster, der er af stor vigtighed nationalt og/eller biogeografisk. En betydning, der er vurderet ud fra:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få nationale/biogeografiske forekomster
- Truede naturtyper/arter
- Særligt danske ansvarsnaturtyper/arter.

De **konkrete målsætninger** fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. De konkrete mål tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levesteder efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af den bedste faglige viden.

Målsætningerne rækker udover den enkelte planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold, og afspejler desuden en afvejning af eventuelt modstridende naturinteresser.

Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Målsætningen for området er således grundlaget for vurderingen af planer og projekter, som skal foretages i henhold til de regler, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, bl.a. efter habitatbekendtgørelsen og naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17, der skal sikre, at udpegningsgrundlaget i området ikke skades, herunder især at arealet af naturtyper og levesteder for arter er stabilt eller i udbredelse, at naturtypernes strukturer og funktioner fortsat er til stede, og at bestande af arterne viser, at arten på lang sigt vil kunne opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder.

3.1 Overordnet målsætning for Natura 2000-området

Det overordnede mål for området er:

At sikre eller genskabe en sammenhængende lysåben natur langs kysten og gennem hele ådalen, hvor en stor andel af arealet med lysåbne naturtyper er i høj naturtilstand og resten som minimum i god naturtilstand. Naturtilstanden og sammenhængen af områdets artsrige stilkeke-krat sikres.

Vandløbene fremstår i gunstig naturtilstand med gode fysisk og kemiske forhold og kontinuitet.

Områdets truede naturtyper prioriteres højt. Det gælder især de nationalt vigtige forekomster af artsrige rigkær. Hertil kommer surt overdrev og kalkoverdrev. Arealet udvides, og der genskabes store sammenhængende arealer med disse naturtyper og deres karakteristiske arter.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Baggrund for den overordnede målsætning:

I dette Natura 2000-område er det et særligt nationalt ansvar at sikre de væsentlige forekomster af rigkær (7230), idet Natura 2000-området rummer over 5 % af det samlede areal af denne naturtype inden for Natura 2000-områderne i den kontinentale biogeografiske zone.

Kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær betragtes som truede naturtyper, da de på nationalt og kontinentalt biogeografisk niveau har haft en stor tilbagegang og er i ugunstig bevaringsstatus.

3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Naturtyper og arter skal på sigt opnå en gunstig bevaringsstatus.

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

3.3 Modstridende naturinteresser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Blandt de naturtyper, der danner udpegningsgrundlag for Kastbjerg Ådal, er naturtyperne kystlagune, surt overdrev, aktiv højmosé, kildevæld samt skovbevokset tørvemosé og elle- og askeskov prioriteret i habitatdirektivet, og de skal derfor tilgodeses ved modstridende interesser med andre naturtyper og arter.

Desuden har en række naturtyper, herunder rigkær, på nationalt biogeografisk niveau haft så stor en tilbagegang, at de er opført som truede naturtyper. Der vil derfor blive gjort en særlig indsats for at øge arealerne af især disse naturtyper.

Øgning af arealet med kildevæld og rigkær kan betyde en indskrænkning af arealet af habitatnaturtyperne skovbevokset tørvemosé og elle-/askeskove. Hvor der er tale om unge birke- og ellesumpe opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne rigkær, prioriteres hensynet til at skabe større sammenhængende arealer med kildevæld og rigkær. Ligeledes prioriteres en udvidelse af levestedet

for den sjældne bilag II-art blank seglmos på bekostning af skovbevokset tørvemose. Gamle og/eller veludviklede forekomster af ellesumpe og skovbevoksede tørvemoser skal bevares.

Ved modstridende interesser mellem hængesæk og skovbevokset tørvemose skal den lysåbne hængesæk nordvest for Kjellerup Sø prioriteres på grund af dominans af tørvemosser. For øvrige hængesække prioriteres fri dynamik.

Rydning af skovbevokset tørvemose og elle- og askeskove med henblik på genskabelse af hængesæk, kildevæld og rigkær kan ske under forudsætning af, at det samlede areal af elle- og askeskov opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Ved modstridende interesser mellem surt overdrev og enekrat skal surt overdrev prioriteres, da det er en EU-prioriteret naturtype.

I dette habitatområde prioriteres en sikring af naturtilstand og areal af kildevæld og rigkær i forhold til tiltag til forbedring af forholdene for vandløb og marine naturtyper. Dette gælder også i forhold til eventuelle målsætninger om ændret vedligeholdelse i medfør af vandplanen. Begrundelsen herfor er, at kildevæld er en EU-prioriteret naturtype, og at rigkær er en truet naturtype i Danmark.

I overensstemmelse med ovenstående skal rigkær og kildevæld også prioriteres, hvis der opstår modstridende interesser med arten skæv vindelsnegl i kraft af, at denne art tilsyneladende trives bedst, hvor hele arealet ikke er tæt græsset eller slået. Ved en passende ekstensiv drift vurderes det dog, at arealerne kan forvaltes, så der ikke opstår konflikt mellem beskyttelsesinteresserne.

Rigkær ved den afvandede True Sø. Driften er ophørt, og kærret er derfor under tilgroning med høje græsser og urter.
Fotograf: Henriette Bjerregaard.

4. Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer.

Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Områdets fredskovpligtige skovnaturtyper er omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen 2010-15 og videreføres i denne plan.

Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
4. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
5. Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte LIFE-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.

6. For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.
7. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

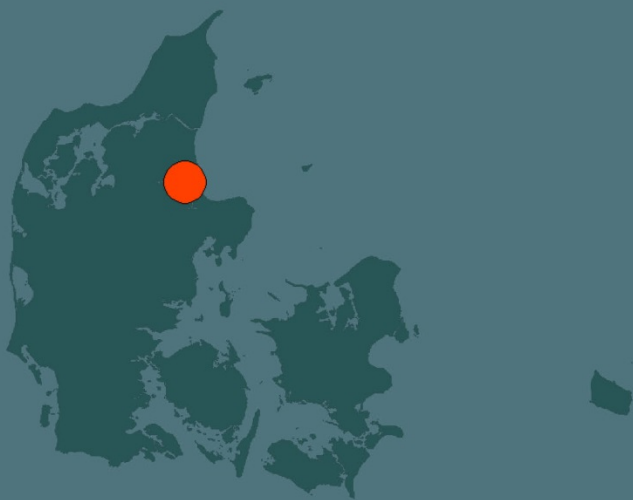
Områdespecifikke retningslinjer

1. Der sikres sammenhæng mellem forekomster af rigkær samt kalk- og surt overdrev med henblik på at gøre arealet mere robust overfor pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), klimaændringer, for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer, og for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
2. Naturstyrelsen forbereder og igangsætter i dialog med relevante kommunalbestyrelser et større projekt med fokus på at skabe sammenhæng mellem arealer med overdrev, kildevæld og rigkær i Natura 2000-områderne nr. 15, 18, 22, 30, 33, 222 og 223 og med henblik på at der på længere sigt kan opnås gunstig bevaringsstatus for rigkær. Projektet skal i det omfang, at det er muligt indenfor EU-LIFE-ordningens projektkrav bidrage til opfyldelse af vandmiljø- og klimamål. Potentielt berørte lodsejere vil blive nærmere orienteret i forbindelse med udarbejdelse af et projektforslag.
3. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
4. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på rigkær, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Engblomme findes stadig en del steder i Kastbjerg Adal og langs Østerkær Bæk. Den er truet af tilgroning, men tåler heller ikke hård, tidlig græsning. Fotograf: Henriette Bjerregaard.

Miljø- og Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK 2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00
www.nst.dk